

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

BIO
Aqua
pro

A Pocsaji csordalegelő (HUHN2006) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Debrecen
2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
Nimfea Természetvédelmi Egyesület
Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Dr. Juhász Péter
Lesku Balázs
Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Müller Zoltán

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Bocz Renáta
Forgács Zoltán
Dr. Gulyás Gergely
Hódör István
Dr. Kiss Béla
Molnár Attila
Molnár Géza
Sallai R. Benedek
Dr. Váczi Olivér

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1.A terület azonosító adatai.....	6
1.1.Név.....	6
1.2.Azonosító kód.....	6
1.3.Kiterjedés.....	6
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.5.Érintett települések.....	6
1.6.Egyéb védetség kategóriák.....	6
1.7.Tervezési és egyéb előírások.....	6
2.Veszélyeztető tényezők.....	8
3.Kezelési feladatok meghatározása.....	10
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	10
3.2.Kezelési javaslatok.....	10
3.2.1.Élőhelyek kezelése.....	10
3.2.2.Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	17
3.2.3.Fajvédelmi intézkedések.....	17
3.2.4.Kutatás, monitorozás.....	18
3.2.5.Mellékletek.....	19
3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	20
3.3.1.Agrártámogatások.....	20
3.3.2.Pályázatok.....	22
3.3.3.Egyéb.....	22
3.4.A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	23
3.4.1.Felhasznált kommunikációs eszközök.....	23
3.4.2.A kommunikáció címzettjei.....	24
3.4.3.Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	24
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	26
1.A tervezési terület alapállapot jellemzése	27
1.1.Környezeti adottságok.....	27
1.1.1.Éghajlati adottságok.....	27
1.1.2.Vízrajzi adottságok.....	27
1.1.3.Talajtani adottságok	27
1.2.Természeti adottságok.....	27
1.2.1.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	28
1.2.2.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	31
1.2.3.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	32
1.2.4.A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	33
1.3.Területhasználat.....	34
1.3.1.Művelési ág szerinti megoszlás.....	34
1.3.2.Tulajdoni viszonyok.....	34
1.3.3.Területhasználat és kezelés.....	34
2.Felhasznált irodalom.....	37
3.Térképek.....	38

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Pocsaji csordalegelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20006
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	168,97 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250* - Síksági pannon löszgyepek

1.4.2. Jelölő fajok

- ürge (*Spermophilus citellus*)

1.4.3. A felmérés során újonnan előkerült potenciálisan jelölő fajok

kisfészekű aszat (*Cirsium brachycephalum*)

1.5. Érintett települések

Pocsaj

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet tartalmazza.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Ex lege szikes tó	HSN049	Nagy- legelő-lapos	31,24 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről

A terület az Országos Ökológiai Hálózat magterületével is átfedésben van.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 13/2010.(IX.17.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről

- Pocsaj község településszerkezeti terve - 23/2011. (IV.27) határozat
- Pocsaj község szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 11/2011. (IV.27.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- **Körzeti erdőterv:** Hajdúhát-Bihari körzet (érvényes: 2012.01.01 - 2021.12.31)

Következő tervezés éve a Hajdúhát-Bihari körzetben: 2020

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/3. Hajdú-bihari apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. **Érvényes:** 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Pocsaji Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-904510-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. **Érvényes:** 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Berettyó alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve – Elfogadás dátuma: 2010.08.01. A terv a Víz Keretirányelv keretében készült, melynek célja, hogy a felszíni és felszín alatti vizek jó állapotba kerüljenek 2015-ig. Amennyiben ezt a természeti és gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé 2015-ig, akkor a határidők a VKI által felkínált mentességek alapos indoklásával 2021-re, illetve 2027-re kitolhatók.

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb terv a tervezési területre nem vonatkozik.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	5	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Ürgeélőhely megszűnése
				1530. A Natura 2000 élőhelytípus beszántása az élőhely megszűnését, illetőleg hosszabb távon jelentős degradációját vonja maga után
				6250. A Natura 2000 élőhelytípus beszántása az élőhely megszűnését vonja maga után
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	L	2	6250. Az intenzív kaszálás az élőhelytípus kismértékű degradációját vonja maga után, különösen száraz években (legelőgyomok dominanciájának növekedése)
A04.01.01	intenzív szarvasmarha-legeltetés	M	4	1530. 6250. Az intenzív legeltetés az élőhelytípus kismértékű degradációját vonja maga után, különösen száraz években (legelőgyomok dominanciájának növekedése)
C01.02	vályog- és agyaggödrök	L	1	1530. A vályog- és agyaggödrök a szikes gyepek és rétek feltörését jelentik, az ilyen élőhelyek fragmentálódását, pusztulását, jelentős átalakulását irányozzák elő.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikli utak	L	1,5	1530. A nedves időben történő szekeres és gépjárműves közlekedés, különösen a mezőgazdasági haszongépjárművek (pl: traktor) esetében a szikes gyepek feltörését segíti elő.
				6250. A nedves időben történő szekeres és gépjárműves közlekedés, különösen a mezőgazdasági haszongépjárművek (pl: traktor) a gyepek feltörését eredményezi.
E03.01	háztartás hulladék	L	3	1530. A háztartási hulladékok lerakása a terület délnyugati, város peremi területein az élőhely gyomosodását okozza.
				Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Alkalmas ürgeélőhely méretének csökkenése
H05	talajszennyezés és szilárd hulladék	L	1	6250. A mezőgazdasági hasznosítású trágyalera- kók környékén a gyepek gyomosodásának intenzitása megnövekszik, a trágya halom helyén az élőhely véglegesen megszűnik.
F03.02	állatok begyűjtése (szárazföldi)	L	15	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Ürgeöntés, hurkozás tradicionális étkezési célokra
J02.03.02	csatornázás	M	10	1530. A csatornázás révén a talajvízszint mélyebbre húzódik, mely a talajban oldott sók mélyebbre vándorlását és a szikes jelleg megváltozását, csökkenését eredményezi, mely egyéb, nem szikes gyepekre jellemző edényes növényfajok megtelepedését segíti elő az élőhelyeken. Ezek a szikes karakter csökkenését, illetőleg az élőhelytípus degradációját, természetességi értékének csökkenését irányozza elő.

K03.04	ragadozás (predáció)	M	100	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Kóbor kutyák és macskák károkat okozhatnak az ürgeállományban.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A08	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	3	6250. Kifejezetten a szántóföldek melletti löszgyepfoltok károsodását eredményezi
A09	trágyázás	M	3	6250. Kifejezetten a szántóföldek melletti löszgyepfoltok károsodását, degradációját, gyomosodását segíti elő.
Kód	Jövőbeli potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A04.03	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	100	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Veszélyezteteti az ürgeállomány számára optimális állandó rövid fűvű állapot fennmaradását. 6250. A legeltetés elmaradása a kaszálás elmaradásához hasonló folyamatokat indíthat meg, különösen a degradáltabb löszgyepfoltokban.
J02.05.02	belvízviszonyok megváltoztatása	M	100	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Alkalmatlan ürgeélőhely méretének csökkenése, megszűnése a talajvíz szint esetleges emelkedésének hatására.
M01.03	árvíz és csapadékmennyiség növekedése	M	100	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Alkalmatlan ürgeélőhely méretének csökkenése, megszűnése
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	M	100	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Veszélyezteteti az ürgeállomány számára optimális állandó rövid fűvű állapot fennmaradását. 6250. A kaszálás felhagyása vagy hiánya cserjésedést, illetőleg az avar nem kívánatos felhalmozódását (filcesedés), mely közvetve a gyeperozódását segíti elő
A04.02	alullegetetés	H	100	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Veszélyezteteti az ürgeállomány számára optimális állandó rövid fűvű állapot fennmaradását.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	100	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>). Veszélyezteteti az ürgeállomány számára optimális állandó rövid fűvű állapot fennmaradását.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Pocsaji csordalegelő kiemelt jelentőségű természetegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. Ezeket a terület Natura 2000 adatlapja (SDF) tartalmazza.

Természetvédelmi célállapot:

A Natura 2000 területen a célállapot az, hogy a közösségi jelentőségű élőhelyek, a 1530 kódú „pannon szikes sztyeppék és mocsarak” illetve a 6250 kódú „síksági pannon löszgyepek” legalább az alapállapot-felmérés során tapasztalt nagyságában fennmaradjon, olyan állapotában, hogy az a közösségi jelentőségű állat és növényfaj (a jelölő ürge (*Spermophilus citellus*) és a nem jelölő kiskészű aszat (*Cirsium brachycephalum*) számára alkalmas élőhelyül szolgáljon hosszú távon is. Az élőhelyek és a fajok esetében a területi kiterjedés vagy az állomány nagyság növekedése is pozitívum a célállapot szempontjából.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

A közösségi jelentőségű élőhelyek (1530 és 6250) állapotának fenntartását a terület legeltetése és/vagy kaszálása szolgálja. Célkitűzés a legelő állatállomány és a kaszálók fenntartása.

A közösségi jelentőségű, jelölő ürge (*Spermophilus citellus*) állományának fennmaradását, esetleges növekedését a legelőgazdálkodás fenntartása segíti elő. Célkitűzés e faj esetében is a legelő állatállomány fenntartása.

A közösségi jelentőségű, de nem jelölő kiskészű aszat (*Cirsium brachycephalum*) állományának fennmaradását, esetleges növekedését a legelőgazdálkodás fenntartása illetve a megfelelő vízállapot megőrzése segíti elő. Célkitűzés e faj esetében is a legelő állatállomány fenntartása, illetve a belvízlevezető csatornák-árkok lecsapoló hatásának lehetőség szerint megszüntetése, mérséklése.

További, kisebb jelentőségű célkitűzések az élőhelyek kiterjedésének növelése érdekében: bolygatott területek gyomirtó kaszálása, égetése, szemetes volt vályogvetők hulladékmentesítése és tereprendezése.

3.2. Kezelési javaslatok

A kezelési javaslatoknál élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A kötelező kezelési előírásoknál már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet). A kezelési egységek lehatárolásának alapját az ÁNÉR alapú élőhelytérkép adta.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek - KE)

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a

jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javaslunk, illetve az élőhelyfejlesztési, kutatás-monitorozási feladatokra, lehetőségekre is kitérünk. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet), amely rendelkezéseit a fenntartási javaslataink között nem ismételjük meg.

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3. pontban szereplő térképmelléklet mutatja.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához.

A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: Alföldi viszonylatban természetközeli és gyomosodó löszgyepek, kökényes cserjés foltok.

(2) Érintettség vizsgálata

élőhelyek: H5a, H5a×OC, P2b×H5a, OC×H5a

Natura 2000 élőhelyek: 6250

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- **Kaszálás:** Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79).
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos (GY14).
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni (GY80).
- Kaszálás július 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges (GY71).
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni (GY86).
- 20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként (GY96).
- A kaszátlan területet kaszálásuként más helyen kell kialakítani (GY98).

- Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges (GY104).
- **Legeltetés:** A legeltetési sűrűséget a működési terület szerint nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44).
- Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha (GY39).
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges (GY45).
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék vagy juh (GY67, GY68).
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos (GY116).
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117).
- A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell (SZ68).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység keleti szélén, a szántóföldekkel érintkező területen javasoljuk az őshonos cserjefaj(ok) (pl.: kökény (*Prunus spinosa*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) alkotta bokorsáv kialakítását egyrészt a későbbi gypfeltörések megakadályozása, másrészt a természetközeli löszgyepfoltok degradációjának megakadályozása (pl. trágyázás, növényvédőszer, stb. hatásainak kivédése) érdekében

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén alföldi viszonylatban igen jó természetességű, fajgazdag löszgyepek találhatóak, amelyek fenntartásához a kezelés (kaszálás és/vagy legeltetés) szükséges, annak mértéke azonban meghatározó az érintett élőhely jó természetességi állapotának fenntartása érdekében. Az intenzív kaszálás jelentős taposási kárt (gyep felszakadozása) és a magtermelés részleges elmaradását okozhatja, míg az intenzív legeltetés az említett jelentős taposási kár mellett az élőhelyek gyomosodását is előidézi, így a gyepek degradációját, természetességi értékének csökkenését eredményezi. A kezelés feladata a természetközeli löszgyepek természetességi állapotának hosszú távú fenntartása, illetőleg a gyomosodó gypfragmentumok természetközeli állapotba kerülésének elősegítése. A vizsgált területen mindkét kezelési formára szükség van, és ezek az ürge (*Spermophilus citellus*) állományának fennmaradásához is szükségesek.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: Gyomos löszgyepek, löszgyepekkel mozaikoló cickórós szikes gyepek, szikes rétek, valamint jellegtelen, zavart száraz gyepek és szikes rétekkel mozaikoló ürmös szikes gyepek.

(2) Érintettség vizsgálata

élőhelyek: H5a×OC, H5a×OC×F1b, F1b×H5a×OC, F2×OC, F2×F1a
Natura 2000 élőhelyek: 1530, 6250

(3) *Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok*

a) *Kötelező előírások és korlátozások*

Gyeppek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) *Önkéntesen vállalható előírások*

- **Kaszálás:** Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása (GY79).
- A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni (GY82).
- A kaszátlan területet kaszálásenként más helyen kell kialakítani (GY98).
- Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges (GY104).
- **Legeltetés:** A legeltetési sűrűséget a működési terület szerint nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY44).
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges (GY45).
- A gyepen legelészakított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át. (GY61).
- Éjszakai helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges (GY117)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék vagy juh (GY67, GY68).
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos (GY116).

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

A kezelési egységbe tartozó élőhelyfoltok speciális élőhelyrekonstrukciós munkákat nem igényelnek, az általánosan meghonosított természetszerű gyepkezelési módszerekkel (legeltetés, kaszálás) fenntarthatók.

(5) *Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:*

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) *Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok*

Szakterületi terv (vízgazdálkodás) elemzésének eredményeképp megfogalmazható javaslat, hogy a kezelési egység területén semmiféle vízgazdálkodási tevékenység (belvíz levezetés, mesterséges feltöltés, elárasztás) nem kívánatos. A 0153/2 hrsz csatorna érdemben nem szállít le jelentős mennyiségű vizet a területről, (a település belvíz-elvezetési rendszeréhez tartozik) de további mélyítése, kotrása nem kívánatos.

(7) *Kezelési javaslatok indoklása*

A kezelési egység területén található gyeptípusok a legeltetést és a kaszálást is igen jól tűrik. Az intenzív legeltetés azonban a gyep felszakadozását, a legelőgyomok további terjedését segíti elő,

különösen a jószágállások által érintett területeken. Az évről évre más helyen felállított jószágállások esetében a gyepek regenerációja a jószágállások helyén elkezdődik és a gyepek záródását, a gyomos foltok kiterjedésének csökkenését, és így közvetve az érintett gyepterületek természetességi értékének javulását segítik elő. Az intenzív kaszálás a magtermelés részleges elmaradását okozhatja, mely hosszú távon a gyepek degradációját, természetességi értékének csökkenését vonja maga után. A kezelés feladata a löszgyepek és cickafarkos szikes gyepek természetességi állapotának hosszú távú fenntartása, illetőleg a gyomosodó gyepterületek természetközeli állapotba kerülésének elősegítése, melyet a fentiekben meghatározott módon folytatott gyepterületi munkák elősegítenek. A gyepterületi kezelés az ürge (*Spermophilus citellus*) állományának fennmaradásához is szükséges.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: Szikes rétek, szikes rét foltokkal mozaikoló jellegűen vizes élőhelyek és üde gyepek, vízi harmatkásások és tavi kákások, kisebb-nagyobb kiterjedésű nem tűzterjedő nádasok.

(2) Érintettség vizsgálata

Élőhelyek: B2×B1a×F2, B5×OB×(F2), F2, F2×OB, OA×F2, OB×F2, OB×F2×B2
Natura 2000 élőhelyek: 1530

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Gyepek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

A területet kezeletlenül kell fenntartani, mindennemű beavatkozás tilos (V67).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység külön élőhelyrekonstrukciót nem igényel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Szakterületi terv (vízgazdálkodás) elemzésének eredményeképp megfogalmazható javaslat, hogy a kezelési egység területén semmiféle vízgazdálkodási tevékenység (belvíz levezetés, mesterséges feltöltés, elárasztás) nem kívánatos. A 0153/2 hrsz csatorna érdemben nem szállít le jelentős mennyiségű vizet a területről, (a település belvíz-elvezetési rendszeréhez tartozik) de további mélyítése, kotrása nem kívánatos.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység természeti állapota az adott év vízjárásától függ. A kezelési egység a védett kistűszű aszat (*Cirsium brachycephalum*) (kb. 4200 tő) előfordulásának helyszíne is, ezért a faj védelmében mindennemű gazdálkodási tevékenység kerülendő. A vizes élőhely csapadékos vagy átlagos csapadékos években védett kételtű fajok szaporodóhelyeként is funkcionál.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: Szántóföldi kultúrák (elsősorban lucerna és kukorica ültetvények) olyan területeken, ahol a kataszteri nyilvántartásban szereplő művelési ág ennek nem felel meg.

(2) Érintettség vizsgálata

Élőhelyek: T2L, T1K

Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel (SZ52).
- Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos (SZ13).
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (SZ19).
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen (SZ24).
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni (SZ37).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A jelenleg szántóföldi kultúrák által érintett területek visszagyepesítése javasolt a kultúrák közvetlen közelében található gyepekről származó fűmagkeverékekkel a természetközeli gyepek kiterjedésének növelése, természetvédelmi helyzetének javítása érdekében.

5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Kezelési javaslatok indoklása: A kezelési egység területén található szántóföldi kultúrák vegyszeres kezelése és műtrágyázása a szomszédos gyepek élővilágát átsodródás, átmosódás révén veszélyezteti. A növényvédelmi vegyszerek hatására a szomszédos gyepek érzékeny élőlényei károsodhatnak. A műtrágya átmosódás hatására nitrogénkedvelő gyomfajok szaporodhatnak el, ami a ritka specialista fajok visszaszorulásához vezethet. Indokolt ezért a szántók környezetkímélő módon való művelése, és lehetőség szerint azok őshonos fafajjal történő fásítása vagy gyeppe alakítása.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: Hulladéklerakók és hulladéklerakóként üzemelő kubikgodrök.

(2) Érintettség vizsgálata

élőhelyek: U4, U7

Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

Nem fogalmazható meg gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslat.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A jelenlegi hulladéklerakók és hulladéklerakóként üzemelő kubikgodrök felszámolása, rekultivációja, illetőleg az illegális hulladéklerakás fokozottabb szankcionálása szükséges.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: Száraz cserjés és sarjerdő őshonos és tájidegen fafajokkal

(2) Érintettség vizsgálata

élőhelyek: P2b×S7

érintett erdőrészlet: Pocsaj 43/A

Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz kötődő kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírások

Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is (E62).

- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen (E05).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

Javasoljuk a területen az idegenhonos növényfajok (*Elaeagnus angustifolia*, *Robinia pseudo-acacia*) sarjainak eltávolítását, és a felújítás elvégzését hazai honos fafajokkal.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A fák eltávolítását elsősorban mechanikus módszerekkel kívánatos elvégezni, vegyszerhasználat a vizes élőhely közelsége miatt nem javasolt vagy csak a sarjadzást gátló, lokális törzsinjektációs módszerrel végezhető.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A sarjerdő erdő művelési ágú földrészleten található, üzemtervezett erdő. A fák eltávolítását elsősorban mechanikus módszerekkel kívánatos elvégezni, vegyszerhasználat a vizes élőhely közelsége miatt nem javasolt vagy csak a sarjadzást gátló, lokális törzsinjektációs módszerrel végezhető.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós, fejlesztési lehetőségek előírászerűen a kezelési egységek (KE) értékelése során a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva is megjelennek az önkéntesen vállalható kezelési előírások között.

A **KE-4** egység területén a jelenleg szántóföldi kultúrák által érintett területek visszagyepesítése javasolt a kultúrák közvetlen közelében található gyepekről származó fűmagkeverékekkel a természetközeli gyepek kiterjedésének növelése, természetvédelmi helyzetének javítása érdekében. Az egész területre kiterjedő fejlesztési javaslat a területen található nagyfeszültségű villanyvezetékek megszüntetése. A területen átmenő utak állapotának rendezése, továbbá az utak mentén lerakott hulladék (építési törmelék) felszámolása, illetve az egyértelmű nyomvonal meghatározása szükséges.

3.2.3 Fajvédelmi intézkedések

Az ürge (*Spermophilus citellus*) védelme érdekében megfogalmazott fajvédelmi intézkedések: A terület szélén elhelyezett információs tábla csökkentheti a közvetlen emberi károkozást (ürgeöntés) és a kutyák kiengedését is. A kóbor kutyák elszállíttatása szintén kedvező hatású lehet, főleg demonstratív jellege miatt.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A tervezés alapját jelentő élőhelytérképezés 2012 nyarán készült el. Ennek eredményét tekintjük az alapállapotnak.

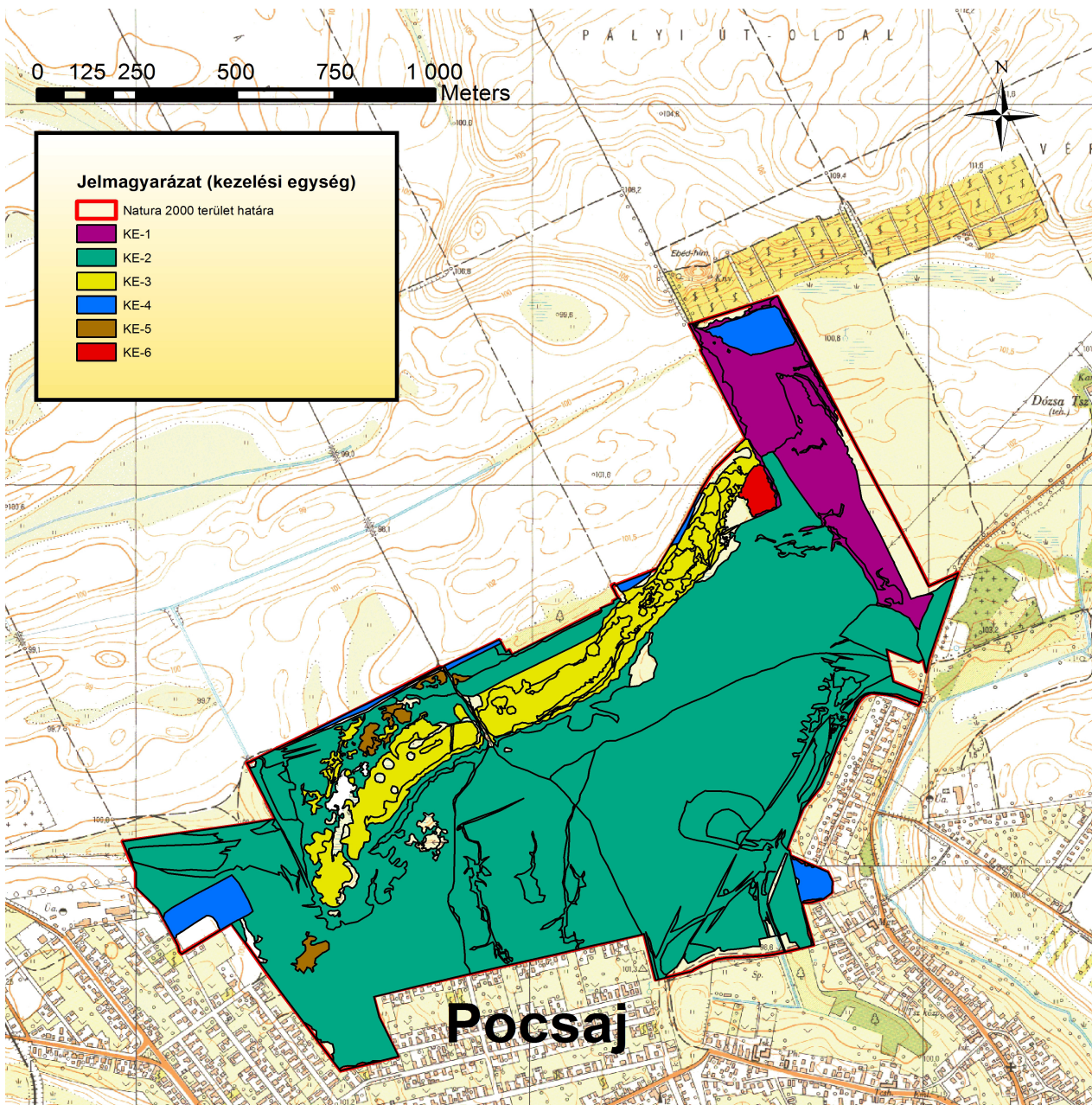
A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő *közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok* állományváltozásának követése.

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasoljuk az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 5 évente. Javasolt a jelölő élőhelyek (1530 és 6250) állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

Az ürgeállomány optimális monitorozása évente egyszeri területbejárással és standard NBmR módszer szerinti (lyukszámláláson alapuló) relatív sűrűségbecsléssel indokolt. Minimálisan a területen 3 évenként egyszeri, helyszíni adatgyűjtés szükséges, ugyanazon módszerekkel. Az esetleges problémák időben történő észlelése lehetőséget biztosít a beavatkozások tervezésére, kivitelezésére, mely a terület leromlását lassíthatja, megakadályozhatja, vagy szerencsés esetben vissza is fordíthatja.

A területről a 2012-es térképezés során került elő a kiscsészke aszat (*Cirsium brachycephalum*) mintegy 4200 főből álló állománya. A faj esetében javasoljuk az állományváltozás folyamatos nyomon követését.

3.2.5. Mellékletek

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is.

Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető **kompenzációs jellegű kifizetéseket**, illetve a környezet- és természetvédelmi célú **mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat** soroljuk fel.

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Pocsaji csordalegelő Natura2000 terület a L348F-N-11 azonosítóval jelzett fizikai blokkban található. A fizikai blokk teljes területe 172,69 ha területnagyság, ebből a területből 166,61 ha területnagyságra igényelhető agrártámogatás.

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetőek el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.

A Pocsaji csordalegelőre vonatkozóan a támogatási rendelet gyep hasznosítási irányú horizontális célprogramjai vehetőek igénybe, ugyanis a tervezési terület nem esik bele a Magas Természeti Értékű Területek zónalehatárolásaiba. Szakembereink álláspontja szerint a terület hosszú távú fenntartásához elegendőek a horizontális célprogramokban elérhető kiegészítő támogatások. Az

elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 77 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Eurónak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 85 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Eurónak megfelelő forintösszeg érhető el. Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó művelési ágú területekre, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (pl. láprétek, vizes élőhelyek) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is. Ezzel összefüggésben kiemelt mértékben lehetne támogatni a szántók gyepképző átalakítását, melyet akár több évre elnyújtott, ösztönző mértékű támogatással lehetne ösztönözni.

A terület esetében támogatni lehetne az elszántások ellen, hangsúlyozottan szükséges mértékben, a különféle cserjecsoportok telepítését (nagyon indokolt esetben akár vonalas kialakításban is) mintegy területhatár jelző szereppel, értelemszerűen a tájra jellemző fajokkal. A támogatási rendszer kialakításának kedvező esetben akár vadgazdálkodási támogatottsága is lenne.

A vizes területek megőrzése érdekében javasoljuk, hogy e területekre a be nem avatkozás esetén is járjon a támogatás, kiemelt jelentőséggel bírnak ebben az esetben a szikes tavak is.

Hasonló a helyzet a nádasok esetében is, melyek támogatási rendszere véleményünk szerint jelenleg nem megfelelő. A védett területek esetében ugyanis kényszerhasznosítást ír elő, ami kifejezetten zárt nádasok esetében nem jó, csak a gyepekre kisarjadó nádasoknál indokolható.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban pályázat.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.3. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv készítése során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen interjúk készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzattal (Pocsaj) illetve a helyi média képviselőivel.
2. A kommunikációs időszakban cikk jelent meg az érintett terület folyóiratában (Pocsaji Krónika).
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mail-es kapcsolatfelvétel történt a fent említett címzettekén kívül a falugazdással, gazdálkodókkal, a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) és a zöldhatósággal (Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség) is. A terv egyeztetési változata e-mailen keresztül jutott el az érintettekhez.
4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után kifüggesztették a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv első változatának megvitatása

1. Fórum (2013. július 19. Pocsaj, résztvevők száma: 7 fő): A fent részletezett tájékoztatási lépések után következett az egyeztető falufórum. A terület nagysága és az érintett település és lakosságszám alapján egy fórum megtartása volt indokolt.
Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javulhat a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot fog tükrözni), de növekedhet a terv helyi elfogadottsága is.
A fórumra meghívást kaptak a település vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a vadásztársaságok, a hivatalos szervek és kezelők részéről pedig a falugazdász, a helyi gazdaszövetkezet és a Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség képviselői. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.
2. Terepbejárás (2013. július 19. Pocsaj, résztvevők száma: 4 fő): a falufórum után a terepbejárás következett, amely során személyesen meg lehetett tekinteni a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat. A terepbejárást a kJKTt természetvédelmi őr vezette, a Nimfea Természetvédelmi Egyesület az elhangzottakról jegyzőkönyvet készített, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.
3. Az érintettek lehetőséget kaptak a fenntartási terv írásban történő véleményezésére is (ezzel a lehetőséggel az önkormányzat élt). Az észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt honlapján, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kJKTt kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Pocsaji csordalegelő Natura 2000 területtel érintett település (Pocsaj) képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók,
3. a KjtT területén működő vadásztársaságok (Pocsaji Vadásztársaság) képviselői,
4. falugazdászok,
5. társadalmi szervezetek (Pocsaji csordalegelő esetében nem volt ilyen érintett),
6. Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság,
7. Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,
8. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A kezelő és hatósági szervezetek és magánszemélyek közül nem jelent meg mindenki az egyeztető fórumon, vagy nem nyilvánított véleményt. Viszont a beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek. Az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett?	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Pocsaj település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	e-mailben	nem	a javaslat a fenntartási tervekben megfogalmazott célokkal ellentétes
Helyi gazdálkodók	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon megjelentek (jegyzőkönyv)	igen	kezelési javaslat
Pocsaji vadásztársaság	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	nem	-	-	-
Falugazdász	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-

Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	nem	-	-	-
Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon és terepbejáráson megjelentek (jegyzőkönyv)	igen	kezelési javaslat

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A tervezési terület az Érmelléki löszös hát és a Berettyó-Kálló köze kistájak közvetlen határán helyezkedik el.

1.1.1. Éghajlati adottságok

Éghajlatát tekintve mérsékelt meleg, száraz éghajlatú a terület. Az évi napfénytartam 2000 óra körül alakul; a nyári napsütéses órák száma kevéssel 800 óra fölötti, a téli napfénytartam 175-180 óra között várható. Az évi középhőmérséklet 10-10,2 °C, a vegetációs időszak átlaghőmérséklete pedig 17- 17,3 °C. A napi középhőmérséklet ápr. 3-5 után emelkedik 10 °C fölé, majd 195 nap múlva, okt. 20 után csökken ismét 10 °C alá. Az utolsó tavaszi fagy ápr.10-12 között az első őszi fagy okt. 20-22-én várható, így a fagymentes időszak kb. 190-193 nap. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,1- 34,5 °C, míg a téli abszolút minimumok átlaga -17 °C körül van. A csapadék évi összege 540 és 570 mm között alakul; ebből 320-330 mm hullik a vegetációs időszakban. Az ariditási index 1,25-1,30 között alakul. Az uralkodó szélirány az ÉK-i mellett a D-i: az átlagos szélesség 2,5-3 m/s. A Pocsaji csordalegelőn egy speciális alföldi makroklima jellemző, így sem a nagyobb területre vonatkozó klimatikus, sem a vízrajzi tényezők nincsenek közvetlen hatással a területre. Az KjtT-n előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek szempontjából ideálisak a hőmérsékleti, éghajlati adottságok.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A Közép-Tisza K-i vízgyűjtőjén a területet a Kálló-főcsatorna és Konyári-forrása, valamint a Berettyó mintegy 50 km-es szakasza fogja közre. Gyér lefolyású, száraz, vízhiányos terület, mivel a belvízlevezető csatornák hálózata a Berettyó és a Kálló között sűrű. A talajvíz mélysége általában 2-4 m között mozog. A rétegvíz mennyisége csekély. A nagyszámú artézi kút átlagos mélysége meghaladja a 200 m-t, de a vízhozamok mérsékelték.

1.1.3. Talajtani adottságok

A táj valamennyi talaja vízhatás alatt képződött. A nem közvetlen vízhatás alatt álló réti csernozjom talajok a terület 16%-án találhatóak. Löszös üledéken képződtek, akárcsak a mélyben sós változataik, 90%-ban szántóként hasznosítják. A közvetlen vízhatás alatt képződött talajok közül a szikesek kiterjedtek, az összterület 36%-át borítják, míg a réti szolonyecsek 24%-ot borítanak. A kevésbé szikes, mélyebb átlagos talajvízszintű sztyeppesedő réti szolonyecsek a terület 10%-ra terjednek ki. A felső talajrétegben nem szikes szolonyeces réti talajok fordulnak elő (2%). A nem szikes réti talajok a terület 24%-át borítják. A kistáj déli részén a lecsapolt és telkesített síkláp talajok 7%-ban jelentkeznek a területen.

1.2. Természeti adottságok

A területen 2012-ben élőhelytérképezésre került sor, az Általános Élőhelyosztályozási Rendszer /Á-NÉR/ kritériumrendszerét követve (lásd. Térképmelléklet). Az élőhelytérképezés során pontos adatokhoz jutottunk az adott élőhelyfoltok méretéről, kiterjedéséről, természetességéről, mely tervezési alapot is biztosított a kezelési egységek (KE) meghatározásához, az azokon javasolt természetvédelmi kezelési javaslatok megfogalmazásához.

Élőhely neve	Á-NÉR kód	Kiterjedés (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Nem tőzegképző nádasok és gyékényesek	B1a	0,8797	0,52	-
Tavi harmatkásás, tavi kákás, mótelykórós mocsarak	B2	2,1317	1,26	-
Nem zombékoló magassásrétek	B5	0,6282	0,37	-
Csatornák	BA	0,1480	0,09	-
Szikes gyepek	F1-F5	69,3922	41,04	Részben 1530. A jelölő élőhely kiterjedése 59,76 ha, 35,34%.
Kötött talajú sztyeprétek (lőszgyepek)	H5a	76,4514	45,21	Részben 6250. A jelölő élőhely kiterjedése 75,67ha, 44,74%.
Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek és üde gyepek	OA-OB	2,6288	1,55	-
Jellegtelen száraz gyepek	OC	6,8607	4,06	-
Üde és száraz cserjések	P2a-b	1,6755	0,99	-
Nemes nyarasok	S2	0,9372	0,55	-
Nem őshonos fajú facsoportok	S7	0,4533	0,27	-
Agrár élőhelyek	T (T1K-T2L)	5,0911	3,01	-
Egyéb élőhelyek (telephelyek, hulladéklerakók, utak, stb.)	U4, U10	1,8187	1,08	-
Összesen		169,0965	100	

Pocsaj belterületétől északra elhelyezkedő kisebb legelő. Északi szélén nádas, részben nyílt vizű mocsár (ex lege szikes tó minősítésű önmagában is, mely kiszáradva kopárosodásra hajlamos, különösen, ha aszályban a marha belelegel), de délkelet felé is lejt, egy elhagyott és feltöltődött Érmeder irányába. Nagyjából a kelet-nyugati középvonala a vízválasztó, egyben a legmagasabb fekvésű. Háttal, szikerekkel tagolt szikes legelő, magasabb fekvésben lőszlegelő. Az ürge (*Spermophilus citellus*) állománya máig jelentős. Korábbi védettséget az északi szélén húzó szikes tó kapott (ex lege védelem, a természetvédelmi törvény szerint).

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
1530*	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak	B
6250*	Síksági pannon lőszgyepek	C

Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

Élőhely kódja:

1530*

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely kiterjedését lásd a 3. mellékletben. Az élőhely erősen mozaikol száraz gyomos gyeppragmentumokkal, illetve löszös fragmentumokkal, így a lehatárolt foltok nagy része hibridnek értelmezhető.

Élőhely kiterjedése a területen:

59,76 hektár. A Natura adatlapon szereplő érték 118 ha, ezt az aktuális felmérések nem erősítették meg. Az eltérés oka, hogy a mostani felmérések alapján pontosabb adatokat tudunk biztosítani.

Élőhely jellemzése:

Az élőhelytípust túlnyomó többségében kiterjedt degradált löszgyepekkel mozaikoló szikes gyepp (elsősorban cickórós szikes gyepp Á-NÉR kód: F1b) alkotja, másodsorban, a terület északi részén elnyúló mocsárban és annak szegélyén jelen levő szikes rét (Á-NÉR kód: F2) képezi. Kis foltokban – kifejezetten a terület északnyugati részén – ürmös szikes gyepp (F1a), illetőleg a csatornában kis vakszikes folt (F5) is megfigyelhető. A cickórós szikes gyepek nem tipikusak, fajkészletük kissé szegényes, inkább a degradált löszgyepek felé képeznek átmenetet: *Cynodon dactylon*, *Poa angustifolia*, *Lolium perenne* a jellemző fűfélék, mellettük szubdomináns az *Achillea collina*. Állományai nem tipikusak, nem nagy kiterjedésűek, inkább foltszerűek és a hasonló fajkészletű, degradált löszgyepekkel mozaikolnak.

Néhány helyen az *Inula britannica* és a *Centaurea jacea* ssp. *angustifolia* is megjelenik bennük. A szikes rétek kisebb-nagyobb fragmentumokban jelenlevő, gyomos, elsősorban *Elymus repens*, másodsorban *Agrostis stolonifera* dominálta állományok, melyekben néhány foltban megjelenik a *Beckmannia eruciformis* is és színezőelemként előfordul az *Inula britannica*. Egy állományában a közösségi jelentőségű *Cirsium brachycephalum* is megtalálható.

Élőhely természetességi-degradáltsági értékelése:

A cickórós szikes gyepek 3-as, kis foltokban 4-es természetességűek, jelenlegi természetességi állapotukban – illetőleg különös tekintettel a 2012. évi extrém száraz év hatásaira – nehezen voltak elkülöníthetőek a hasonló degradáltságú löszgyepektől. A szikes rét foltok 3-as természetességűek, fragmentáltak, a 2012-es csapadékszegény évben sok volt bennük a szúrós gyomnövény (elsősorban *Cirsium vulgare*, másodsorban *Cirsium arvense*). Az uniós élőhelykategória karakterfajaként számon tartott *Beckmannia eruciformis* több helyen jelen volt.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Az élőhely hosszú távú megőrzésének esélyei: Az élőhely fennmaradása, illetőleg jelenlegi természetességi állapotának (kategória) hosszú távú fenntartása a jelenlegi gyeppkezelési stratégia révén biztosított. Az élőhely érzékenysége: A területen az élőhelytípus állományai jó regenerációs ké-

pességgel rendelkeznek, a legeltetést, taposást jól tűrik. A klímaváltozás révén jelentkező hatások: az élőhelyre vonatkozó ilyen irányú kutatások hiánya miatt nem meghatározhatók.

Veszélyeztető tényezők:

- gyepterület átalakítása szántóvá
- intenzív szarvasmarha-legeltetés (Az intenzív legeltetés hatására a jószágállások környékén a legelőgyomok terjedhetnek és az élőhelytípus kismértékű degradációját okozhatják)
- vályog- és agyaggödrök
- ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak
- háztartás hulladék (Az élőhely degradációját a település szélén kommunális hulladék lerakása, míg a terület északi részén, a kubikgödrök helyén a törmeléklerakás is elősegíti.)
- csatornázás

Síksági pannon löszgyepek

Élőhely kódja:

6250*

Élőhely előfordulásai a területen:

Az élőhely kiterjedését lásd a 3. mellékletben. Az élőhely mozaikol száraz gyomos gyeppragmentumokkal, így a lehatárolt foltok egy része hibridnek értelmezhető.

Élőhely kiterjedése a területen:

75,6 hektár. A Natura adatlapon szereplő érték 50 ha, ezt az aktuális felmérések nem erősítették meg. Az eltérés oka, hogy a mostani felmérések alapján pontosabb adatokat tudunk biztosítani.

Élőhely jellemzése:

Jelentős kiterjedésű gyomos, degradált, illetve kisebb kiterjedésű természetközeli löszgyep (Á-NÉR kód: H5a) alkotja az élőhelyet, mely egy nagyobb (terület keleti és északkeleti része, valamint több, fragmentumokra szakadt kisebb (nyugati és északi rész) állományokból áll. A természetközeli gyeprészek (Pocsaj 0151/8 és 0197/13a hrsz.) alföldi viszonylatban fajgazdagok, kevésbé gyomosak, jellemző karakterfajaik, az ilyen helyeken gyeppalkotó *Festuca rupicola* mellett a *Salvia nemorosa*, *Galium verum*, *Cynoglossum officinale*, *Pimpinella saxifraga*, *Carex praecox* elterjedt, de színezőelemként 1-1 foltban az *Asperula cynanchica*, *Coronilla varia*, valamint a *Filipendula vulgaris*, a *Thymus sp.* is megjelenik. A jószágállás közelében, illetőleg a marhák által jobban legelt részeken a *Poa angustifolia*, illetőleg a *Festuca pseudovina* lesz a fő gyeppalkotó, és a legelést hatására jelentősebb gyomosodás is megfigyelhető és csupán 1-1 karakterfaj (pl.: *Pimpinella saxifraga*, *Salvia nemorosa*) jelöli az élőhely jelenlétét.

Élőhely természetességi-degradáltsági értékelése:

A terület északkeleti részén található gyepek 3-4 közötti, az ettől délre, illetőleg nyugatabbra található állományok

főként 3-as természetességűek, több helyen gyomosak, degradáltak, mindössze néhány karakterfaj jelzi a gyeplő eredetét. Több helyen a cickóros gyepekkel (Á-NÉR kód: F1b) mozaikoló részei fajkészletüket tekintve nagy átfedést mutatnak az említett élőhelytípussal.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Az élőhely hosszú távú megőrzésének esélyei: Az élőhely fennmaradása, illetőleg jelenlegi természetességi állapotának (kategória) hosszú távú fenntartása a jelenlegi gyepterületi stratégia révén nagyrészt – a gyepterületi, valamint az intenzív legeltetés elkerülése mellett – biztosított. Az élőhely érzékenysége: A Natura 2000 területen belül észlelt állományok regenerációs képessége közepes. Mértéke nagyban függ az alkalmazott gyepterületi intenzitásától (legeltetés, kaszálás). A jelenleginél erősebb használatra az élőhely már érzékeny. A klímaváltozás által kiváltott várható változások/válaszok: A klímaváltozás révén jelentkező hatások az élőhelyre vonatkozó ilyen irányú kutatások hiánya miatt nem meghatározhatók.

Veszélyeztető tényezők:

- gyepterület átalakítása szántóvá
- intenzív, vagy intenzívebb kaszálás
- intenzív szarvasmarha-legeltetés
- ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak
- talajszennyezés és szilárd hulladék
- biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata
- trágyázás
- kaszálás felhagyása/hiánya

Az élőhelytípust veszélyeztető tevékenység a földművelési célú gyepterületi (amely főképp a terület szélein figyelhető meg), valamint a környező szántókon történő trágyázás és kemikáliák használata, mely a löszgyepek degradációját, gyomosodását eredményezi. A löszgyepekre káros hatással lehet a szarvasmarhával vagy juhokkal történő intenzív legeltetés, mely szintén gyomosodást, a természetközeli gyepterületi degradációját eredményezheti, elsősorban a jószágállások környékén.

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Eredetileg a Natura 2000 adatlapon nem volt növényfaj feltüntetve. A 2013-ban történt bejárások során a kiskécskés aszat (*Cirsium brachycephalum*) előfordulását regisztráltuk (előfordulási pontokat lásd a 3. fejezetben). Az állomány mintegy 4200 virágzó hajtásból állt.

Irányelv melléklete	Faj név	Population (A-D)
II., IV.	kiskécskés aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	Javasolt: D

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Population (A-D)
II., IV.	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	C

ürge (*Spermophilus citellus*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj a terület középső, magasabb részein fordul elő, körben, vízhatással érintett részeken nem. Feltehetően az aktuális időszak csapadék összegétől függően vándorol, követve a számára alkalmas, biztonságos talajvíz mélységet. Előfordulása az alkalmas területrészeken, kisebb ingadozással, térben egyenletesnek tekinthető.

Állomány nagyság (jelöléskor):

500-3000

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

Megalapozó vizsgálat eredménye:
A terület ürgeállományának felmérésére 2013. június 20-án került sor, „Egységesített, gyors ürge számlálás lyukszámlálásos módszerrel” a NBmR mintavételi protokollja alapján (transzekt menti lyukszámlálás), 4 mintavételi egységben. A felmérés szerint az ürgelyukak sűrűsége rendre $325 \pm 82,9$ lyuk/ha, $130 \pm 94,2$ lyuk/ha, $255 \pm 64,7$ lyuk/ha és $380 \pm 121,7$ lyuk/ha. A teljes területre nézve a becslés $272 \pm 128,5$ lyuk/ha ürgelyuk-sűrűséget ad. A talajtípus, a csapadék mennyiség és egyéni különbségek miatt az ürgelyuk/ürge arányt nehéz jó közelítéssel becsülni, így az ürge sűrűsége csak nagyon óvatos, durva becslést adhatunk. Ennek alapján a területen az ürge sűrűséget $55 \pm 25,7$ egyed/ha körülire tehetjük. Figyelembe véve, hogy a területi bejárás során az ürge előfordulások az ürgelyukak jelenléte alapján 6,8 hektáros területre becsülhetőek, a teljes területen az ürgék száma $371 \pm 174,7$ egyedre becsülhető. Durván azt mondhatjuk tehát, hogy **250 és 500 közé tehető** a tavaszi törzsállomány egyedszáma 2013. évben. Ez az egyedszám egy önfenntartásra képes állományra utal, amennyiben a feltételek nem romlanak a jelenlegi állapothoz képest.

Állomány változásának

Az eltérés oka, hogy a mostani felmérések alapján

tendenciái és okai:

pontosabb adatokat tudunk biztosítani.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettsége a területen közepes. A jelenlegi legeltetési szint még éppen elegendő a növényzet karbantartására, azonban ha csökken a legelő állatok száma, akkor félő, hogy a magas növényzet már alkalmatlanná teszi az élőhelyet. Ehhez adódhat hozzá a többi veszélyeztető tényező, ami abban az esetben már akár a faj eltűnéséhez is vezethet a területről.

Veszélyeztető tényezők:

- gyepterület átalakítása szántóvá
- háztartás hulladék
- állatok begyűjtése (szárazföldi)
- ragadozás (predáció)
- pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya
- belvízviszonyok megváltoztatása
- árvíz és csapadékmennyiség növekedése
- kaszálás felhagyása/hiánya
- alullegetetés
- fajösszetétel változás, szukcesszió

A legeltetés csökkenése vagy felhagyása, illetőleg a kaszálás elmaradása, hiánya miatt a felnövekvő növényzet, ezek hatásaként akár gyeperület átalakítása szántóvá, ezek hatásaként akár gyeperület átalakítása szántóvá változása (kedvezőtlen szukcessziós hatás) az ürge számára alkalmas rövidfűvű élőhelyek beszűkülését eredményezheti. A település kóbor kutyái a lyukak megásásával és esetenként az ürgek ragadozásával hatva, illetőleg az ürgeöntés és hurkolás is az ürge egyedszámának csökkenését okozhatja. A talajvízszint emelkedés, a területen található csatorna betemetése és/vagy a csapadékmennyiség növekedése révén az ürge számára alkalmas élőhelyek kiterjedésének csökkenését, vagy akár megszűnését is kiválthatja.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

A területen egyéb jelentős faj előfordulásáról nincs tudomásunk.

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE felszínborítási adatbázis (1. táblázat) és a helyrajzi számok (2. táblázat) alapján egyaránt jellemeztük. CLC50 adatbázis alapján a terület nagyobb részben (85%) gyepek, míg kisebb részben (15%) mocsárnak minősül.

Kategória	Kiterjedés (ha)	Terület (%)
Szikes mocsarak	26,27	15,55
Természetes gyepek fák és cserjék nélkül	142,70	84,45

1. táblázat főbb művelési ágak eloszlása a CLC50 alapján

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Művelésből kivett	4,69	2,77
Belterület	19,60	11,60
Erdő	0,72	0,43
Legelő	123,29	72,96
Rét	2,99	1,77
Mocsár	17,69	10,47
Összesen	168,97	100

2. táblázat főbb művelési ágak eloszlása a helyrajzi számok alapján

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A tervezési terület 17 db helyrajzi számot érint, ezekből a következő az arány szektoronként:

Tulajdonos	Megoszlási arány (%)
Magántulajdon	47,1
Önkormányzati tulajdon	41,2
Vízgazdálkodási terület	5,9
Mezőgazdasági termelőszövetkezet	5,9
	100

3. táblázat Tulajdoni viszonyok megoszlása szektoronként

A gyepterületek döntő hányada magántulajdonban, valamint önkormányzati tulajdonban van. A tervezési területet érintően nincs olyan földrészlet, amely a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában van.

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1 Mezőgazdaság

A Natura 2000 területtől északra és keletre fekvő, szántóként művelt területeken intenzív mezőgazdasági termelés folyik. A területeken a „nagyotlás” művelés a jellemző. A természet

növények jellemzően a kukorica, napraforgó és kisebb mértékben a gabonafélék. A jó adottságú talajok és az intenzív gazdálkodási módok miatt jó termésátlagokat érnek el.

A kijelölt területen szántó művelés, a keleti oldalon, egy a Pocsaj község belterületéhez tartozó ingatlanon folyik. Itt jellemzően inkább kertművelésről beszélhetünk.

A területen a gyepek hasznosítása legeltetéssel és kaszálással történik. A legeltetett állatok szarvasmarha és újabban kecske. A szarvasmarhák a falusi csordával járnak ki a területre, további legeltetésük mindenképpen kívánatos. A kecskék legeltetése csak alkalmi jellegű lehet a területen és rendkívül vigyázni kell a túllegettetési, taposási károk elkerülésére. Az állatokat ennek a jelei esetén más területeken kell legeltetni és a területet pihentetni kell.

Kaszálás a legeltetésből kihagyott „partosabb” részeken folyik, az évi sajtáságoknak (fűhozam, vízborítottság, lelegeltetett terület nagysága) megfelelő kiterjedésű területeken. A szénatermés minősége és mennyisége átlagos/gyenge.

A terület jellege és a jelölő fajok számára természetesen a legeltetés intenzitásának növelése és a kaszálás visszaszorítása a megfelelő.

Nádatartás a területen nincs és nem is kívánatos.

1.3.3.2. Erdészet

Az erdőállomány jellemzése:

A Pocsaji csordalegelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen az egyetlen erdő alrészlet (Pocsaj 43A) 0,72 hektáron helyezkedik el. Az alrészlet jelenlegi fatípusa mézgas-égeres kocsányos tölgyes, a távlati célállomány pedig kocsányos tölgyes. Az erdő magántulajdonban van, nem védett természeti területen lévő erdő, míg rendeltetése műtárgyvédelmi rendeltetésű.

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület az I/3. Hajdú-bihari apróvadas körzetben helyezkedik el. A körzet meghatározó jellegét az apróvadász kedvező mezei élőhelyek adják, ugyanakkor az erdősültebb észak-keleti tájegységben a vaddisznó és a telepített dámállományok jelentős szerepet játszanak. A határmenti Bihari térségben, a Tisza mentén és a Hortobágyi tájegységben a gímszarvas szórványos előfordulása, valamint a vaddisznó állandó jelenléte a jellemző. A nyírségi tájegységben a dám és vaddisznó mellett megtalálható a gímszarvas kisebb populációja is. Az őzállomány minősége a körzetben kiemelkedő, de jellemző az állományok alulhasznosítása. A fácán és mezei nyúl állomány a vadgazdálkodási körzetben kiváló, északról délre haladva a két faj állománysűrűsége növekszik. A fogoly és a mezei nyúl populáció a körzet dél-nyugati részén, mint géncentrum jelentős. A Tisza-menti és a Hortobágyi vizes élőhelyek kiemelkedő jelentőségűek a fészkelő és vonuló vízi vad fajok számára egyaránt.

A területet érintő vadgazdálkodási egységek kódszáma, neve és telephelye:

09-904510-1-4-1 Pocsaji Vadásztársaság

A területet érintő természetvédelmi korlátozások kiterjednek a vadászati és vadgazdálkodási berendezések elhelyezésére, élőhely-rekonstrukcióra, vadföldművelésre, mesterséges vadtenyésztésre, az alkalmazható vadászati módokra, a vadászati idények és vadászható vadfajok helyi korlátozására.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

I/3. Hajdú-bihari apróvadas körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Pocsaji Vadásztársaság (09-904510-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság,

Vadászati és Halászati Osztály.

Vadászati létesítmények a területen nincsenek. Intenzív apróvadnevelés kibocsátás, utónevelés nem folyik.

Halászati, horgászati hasznosításra alkalmas víztér nincs.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

Berettyó alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Elfogadás dátuma: 2010.08.01. A terv a Víz Keretirányelv keretében készült, melynek célja, hogy a felszíni és felszín alatti vizek jó állapotba kerüljenek 2015-ig. Amennyiben ezt a természeti és gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé 2015-ig, akkor a határidők a VKI által felkínált mentességek alapos indoklásával 2021-re, illetve 2027-re kitolhatók.

1.3.3.5. Turizmus

A területen az intenzív turizmus nem jellemző, alkalmi látogatók azonban előfordulhatnak.

1.3.3.6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett, intenzív területhasználat nem fenyegeti.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A területet jelentősebb infrastrukturális elem nem érinti.

1.3.3.8. Egyéb

A Natura 2000 terület Pocsaj település közigazgatási területét érinti 168,97 ha-on. A területen területfelhasználási változtatási szándék, terv jelenleg nem ismert.

2. Felhasznált irodalom

Bölöni J., Molnár Zs., Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. A hazai vegetációtípusok leírása és határozója. ÁNÉR 2011. MTA ÖBKI, pp. 441.

European commission (2007): Interpretation manual of European Union habitats. Kézirat, 146 pp.

Gedeon, Cs. I., Boross, G., Németh, A. & Vilmos Altbäcker, V. (2011): Release site manipulation to favour European ground squirrel *Spermophilus citellus* translocations: translocation and habitat manipulation. Wildl. Biol. 17: 97-104.

Katona, K., Váczi, O & Altbäcker, V. (2002): Topographic distribution and daily activity of a European ground squirrel population in Bugacpuszta, Hungary. Acta Theriologica 47 (1): 45-54.

Kis, J., Váczi, O., Katona, K. & Altbäcker, V. (1998): A növényzet magasságának hatása a cinegési ürgek élőhelyválasztására. Természetvédelmi Közlemények, 7: 117-123. (Angol összefoglalóval).

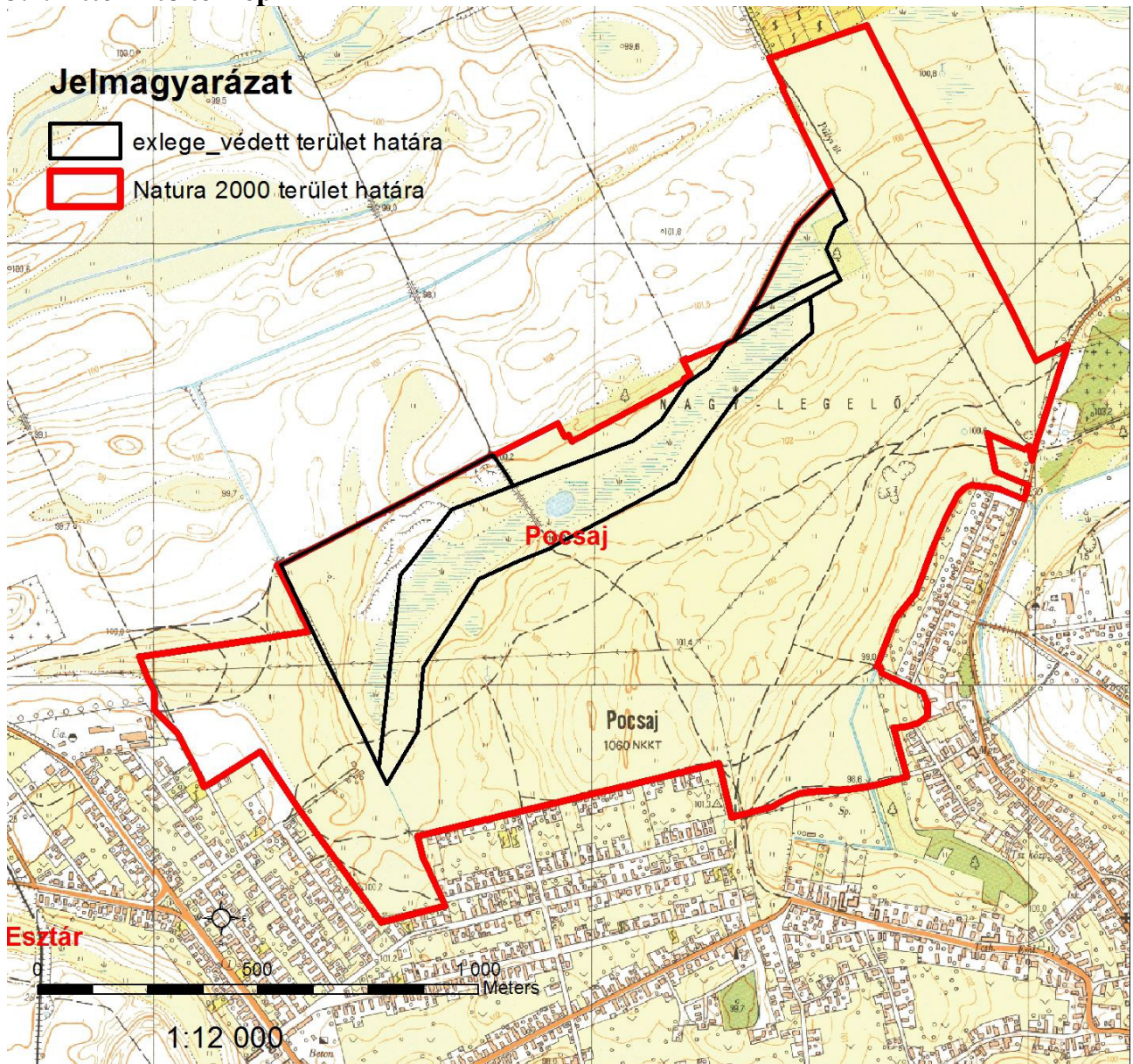
Váczi, O. & Altbäcker, V. (2009): Ürgemonitorozás, Mintavételi protokoll, Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer.

http://www.termeszetvedelem.hu/user/downloads/biomon/TIR_NBMR_Ürge_20090331.pdf

Váczi, O., Katona, K. & Altbäcker, V. (1996): A bugacpusztai ürgepopuláció tér- és időbeli mintázata. Vadbiológia 5: 141-148. (Angol összefoglalóval).

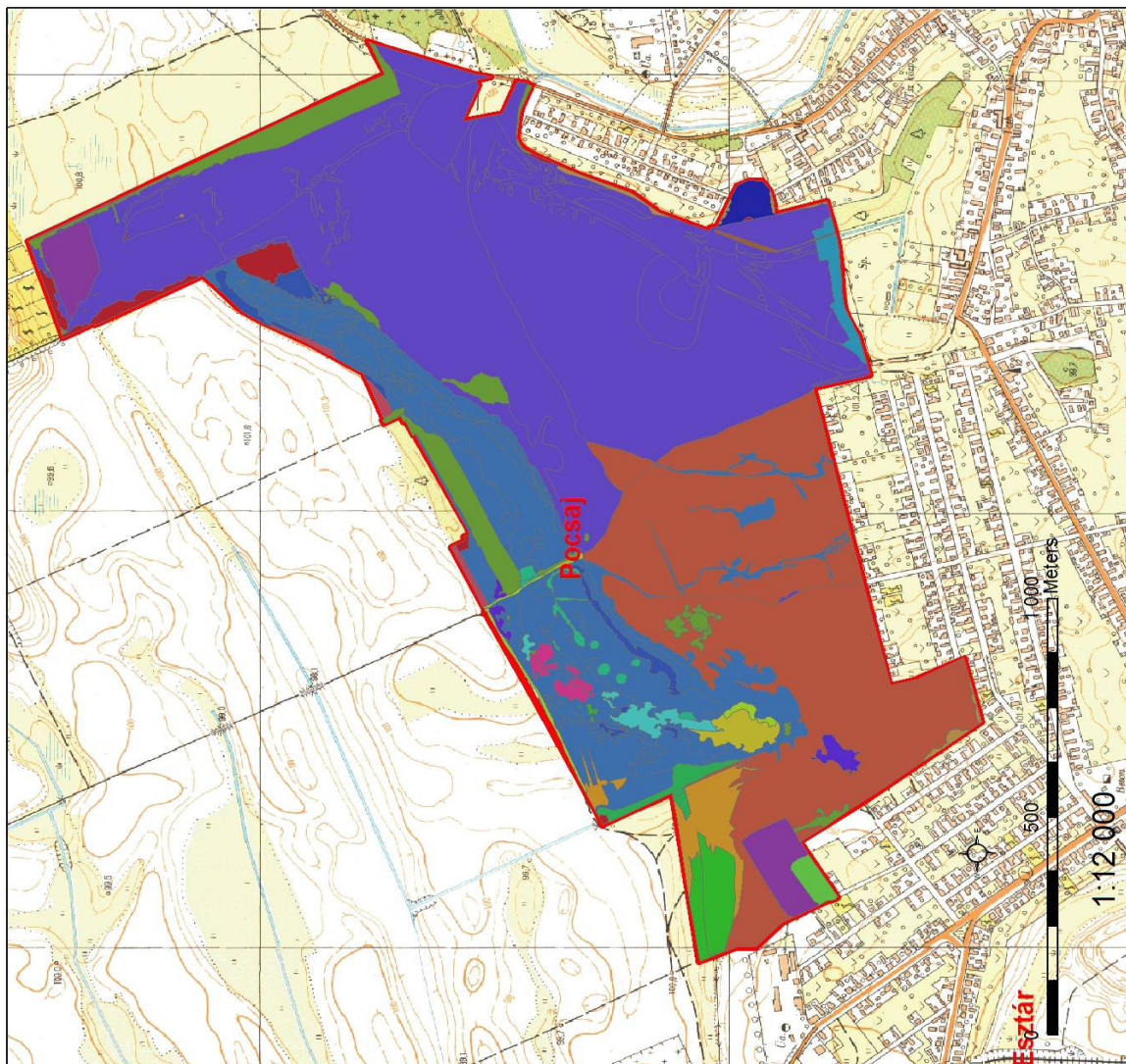
3. Térképek

3.1. Áttekintő térkép

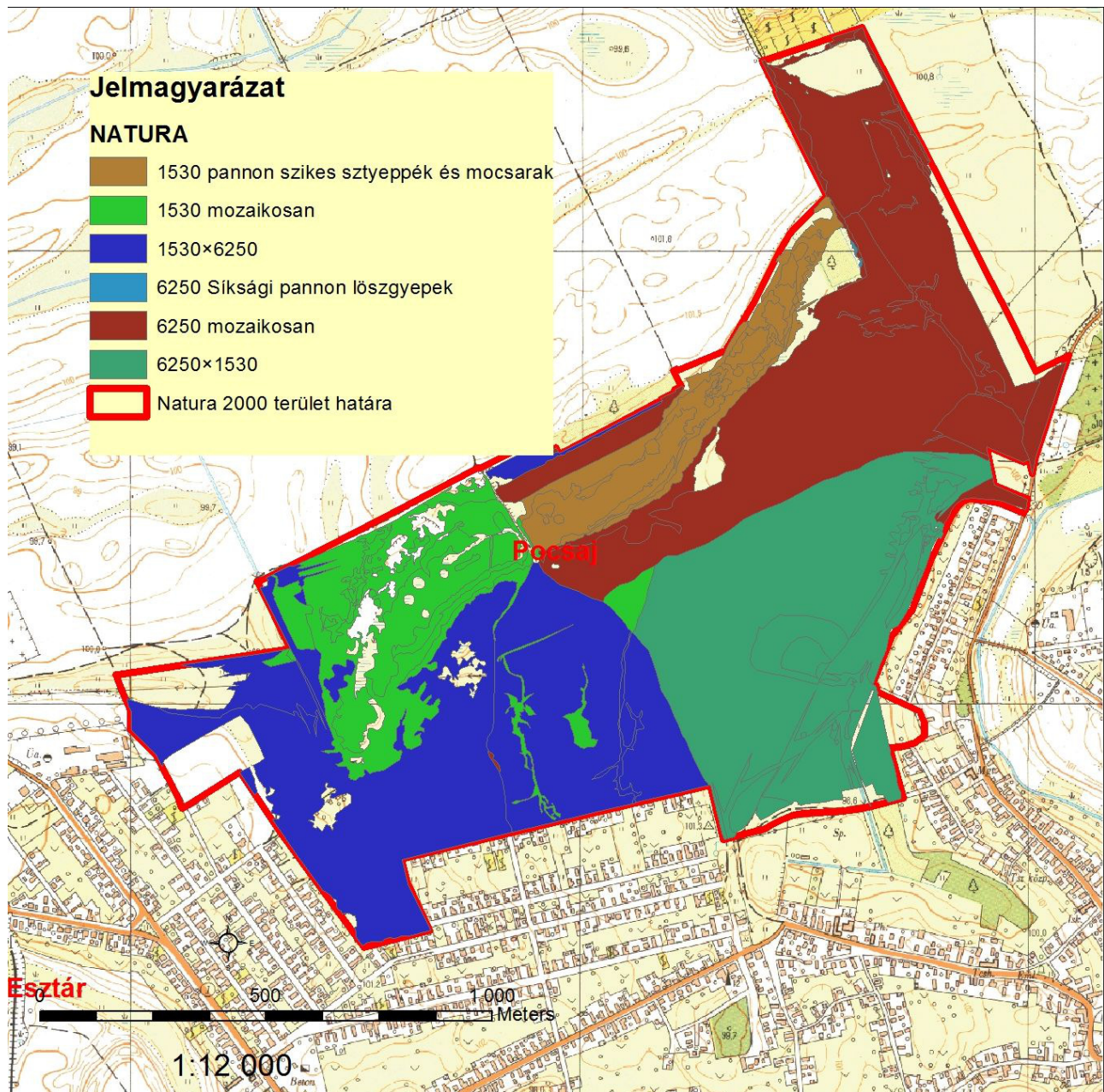

3.2. Domináns élőhelytípusok (2013.06.20.)

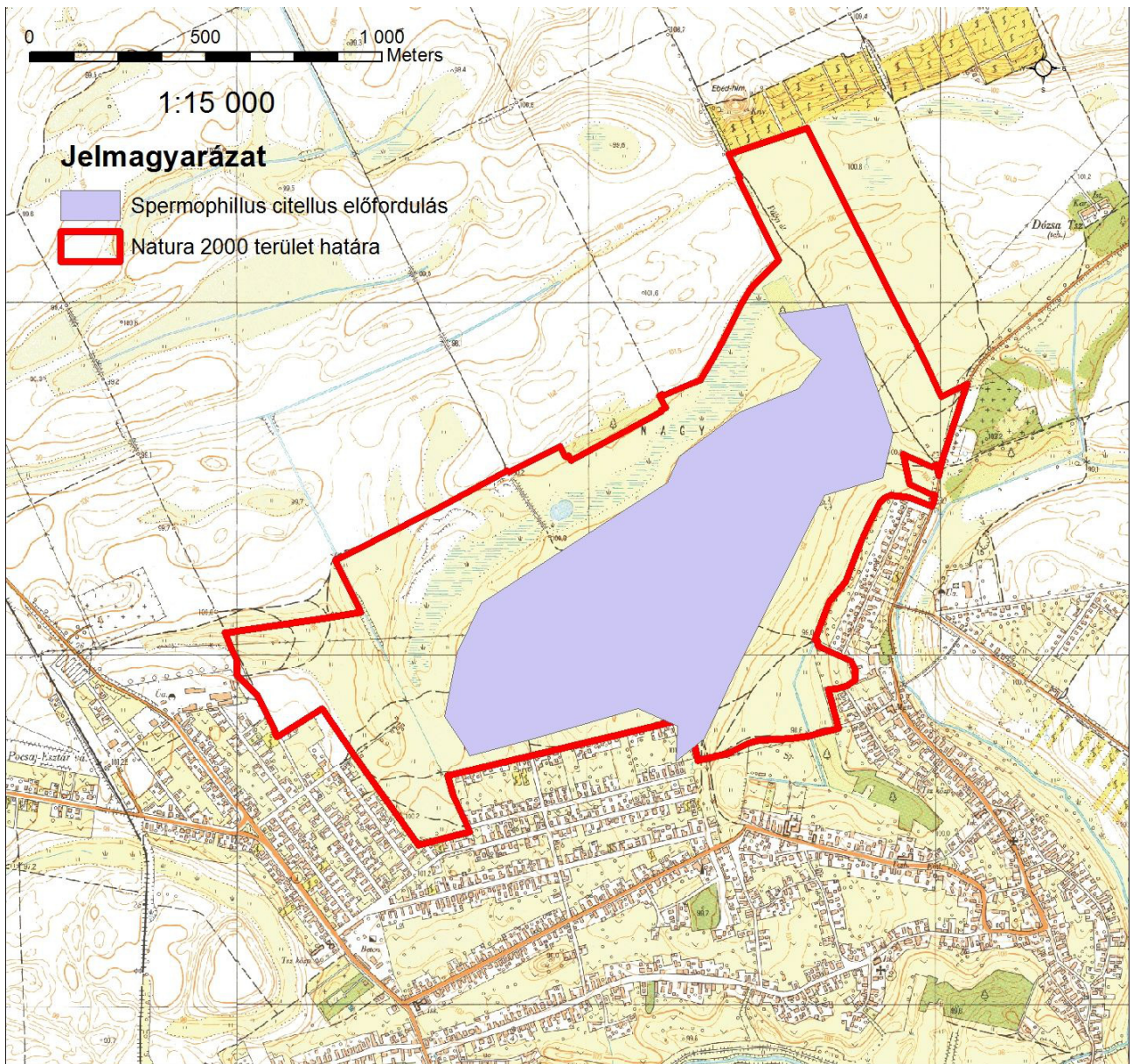
- Jeimagyarázat**
- Domináns élőhelytípusok (ÁNER)**
- B1a Nem tözegtépző nádasok, gyékényesek és tavikákások
 - B2 Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet
 - B5 Nem zombékoló magassásrétek
 - BA Fragmentális mocsári- és/vagy hiánynövényzet mozaikok
 - F1
 - F1a Űrműpuszták
 - F1b Cickóros puszták
 - F2 Szikes rétek
 - H5a Lössgyepek, kötött talajú sztyeprétek
 - OA Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
 - OB Jellegtelen úde gyepek
 - OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
 - OG Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
 - P2a Úde és nedves cserjések
 - P2b Galegonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
 - S2 Nemesnyarasok
 - S7 Nem őshonos fajú farsportok, endfósávok és fásorok
 - T Intenzív, szántóföldi kultúrák
 - T1K Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
 - T2L Kétéves, intenzív szántóföldi kultúrák
 - U10 Tanyák, családi gazdaságok
 - U4 Telephelyek, romcsentlekek és hulladéklerakók
 - U7 Homok-, agyag-, lözeg- és kavicsbányák, kubigrodnók
 - Natura 2000 terület határa

3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok (2013.06.20.)

3.4. Ürge (*Spermophilus citellus*) előfordulás ürgelyukak jelenléte alapján (2013. 06.20.)

3.5. Kisfészekű aszat (*Cirsium brachycephalum*) előfordulása (2013.06.20.)

